

Чичкало-Кондрацька І.Б.
*Національний університет
 «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
 chichkalo.irina@gmail.com*

УКРАЇНА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ІНСТИТУЦІЙ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ

Саме сьогоднішня ситуація в Україні й активні дії керівництва нашої країни та дипломатів в напрямі розширення і поглиблення міжнародної співпраці дозволили виявити проблеми, прогалини у міжнародному праві, в діяльності міжнародних організацій та сформувавши розуміння у світової спільноти щодо необхідності глобальних змін.

Мета нашого дослідження – розглянути сучасний стан, визначити зміни, які відбулися у 2022 р., та перспективи співпраці України з глобальними інституціями

В останні місяці стало очевидним, що структура ООН не відповідає викликам XXI століття. Україна – одна з країн-засновників цієї організації. Ми вважаємо, що ООН треба зберегти як міжнародну інституцію, але потрібні суттєві зміни. В різні часи було багато розмов про реформування ООН, але без конкретних результатів.

21.09.2022 р. під час виступу на загальних дебатах 77-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН президент України Володимир Зеленський представив 5 принципів «формули миру», які мають бути покладені в реформування ООН:

- покарання за агресію;
- захист життя;
- відновлення безпеки й територіальної цілісності;
- гарантії безпеки;
- рішучість захищатися.

Як позитивні результати співпраці України з ООН слід відзначити ухвалення Генасамблеєю ООН 14.11.2022 р. проекту резолюції, що передбачає: механізм розрахунку збитків України; конфіскації російських активів; компенсації збитків від війни для України.

Розглянемо зміни у взаємовідносинах України з іншими глобальними інституціями. Почнемо з впливового глобального об'єднання провідних країн – G20. На саміті «Групи двадцяти» 15-16.11.2022 р. Президент України Володимир Зеленський запропонував 10 позицій «формули миру», в якій могли б взяти участь ці держави. Це набір рішень, які доцільно реалізувати, щоб гарантувати мир:

1. Радіаційна та ядерна безпека.
2. Продовольча безпека.
3. Енергетична безпека.
4. Звільнення всіх полонених і депортованих.
5. Виконання Статуту ООН і відновлення територіальної цілісності України та світового порядку.
6. Виведення російських військ і припинення бойових дій.
7. Повернення справедливості.
8. Протидія екоциду.
9. Недопущення ескалації.
10. Фіксація закінчення війни.

У результаті зустрічі «Велика двадцятка» ухвалила спільне комюніке, в якому засудила війну Росії проти України. У тексті було зазначено, що “більшість країн-членів рішуче засуджують війну в Україні та наголошують, що вона спричиняє велетенські страждання та погіршує існуючі проблеми у глобальній економіці”, але є й пасаж про “відмінність поглядів щодо ситуації та санкцій” [1]. Також йдеться про те, що слід дотримуватися міжнародного права, а погрози застосування ядерної зброї є неприйнятними. Лідери країн вітають продовження роботи “зернового коридору” через Чорне море.

Україна робить сьогодні суттєвий внесок у зміцнення НАТО. Але для того, щоб вступити

до цього альянсу, що є одним із пріоритетів України, необхідно провести переговори і отримати згоду усіх 30 членів НАТО. А це потребує певного часу, зусиль і закінчення гострої стадії військових дій в Україні.

05.07.2022 р. Україна передала заявку на вступ до Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), яка об'єднує 38 найрозвинутіших країн світу.

Починаючи з лютого 2022 року співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями, з одного боку, є нестабільною, але з іншого – значно посилилася.

Так, Міжнародний валютний фонд продовжує допомагати нашій державі. У 2022 фінансовому році було затверджено екстрене фінансування для України на суму 1,4 млрд доларів і, на прохання кількох країн-членів МВФ, було створено спеціальний рахунок, який слугує для донорів безпечним механізмом спрямування Україні додаткової фінансової допомоги [2].

Фінансову допомогу надає і Світовий банк. Наприклад, 7 березня 2022 р. Рада виконавчих директорів Світового банку схвалила пакет додаткової підтримки бюджету для України під назвою «Фінансування на відновлення в умовах надзвичайної економічної ситуації в Україні» на суму 723 мільйонів доларів. Пакет складається з додаткової позики в розмірі 350 мільйонів доларів і гарантій у розмірі 139 мільйонів доларів, а також мобілізує грантове фінансування в розмірі 134 мільйони доларів і паралельного фінансування в розмірі 100 мільйонів доларів [3]. Швидка підтримка допомагає уряду України надавати критично важливі послуги громадянам, зокрема заробітну плату працівникам лікарень, пенсії для людей похилого віку та соціальні програми для вразливих верств населення. Початкова підтримка Світового банку була збільшена за рахунок гарантій від Нідерландів на 89 мільйонів доларів та від Швеції на 50 мільйонів доларів. Світовий банк також створив багатосторонній донорський трастовий фонд (MDTF) для сприяння передачі грантових ресурсів від донорів в Україну з внесками від Великобританії, Данії, Латвії, Литви та Ісландії в розмірі 134 мільйонів доларів США. Світовий банк закликає надавати додаткові грантові внески до MDTF.

Ведуться переговори, щоб МВФ та інші міжнародні організації списали зовнішні борги Україні через надзвичайну ситуацію.

Ще однією міжнародною фінансовою організацією, яка допомогла Україні з початку війни, став Європейський банк реконструкції та розвитку, який у березні 2022 року схвалив рішення про початковий «пакет заходів для стійкості» у розмірі 2 млрд євро, що передбачає фінансування заходів для допомоги громадянам, компаніям і країнам, які зазнали впливу війни Росії проти України [4].

Серед позитивних для України результатів, які вже відбулися, можна зазначити:

- виключення Росії з Ради Європи та деяких міжнародних організацій (наприклад, ВТО та ін.) або зменшення її впливу в міжнародних інституціях (ООН, Рада безпеки ООН та ін.);
- тенденції до розширення НАТО;
- визнання РФ – державою-терористом або спонсором тероризму з боку Парламентської Асамблеї НАТО (22.11.2022 р.), Європарламенту (23.11.2022 р.), окремих країн, яких стає все більше.

Підбиваючи підсумки нашого дослідження, слід зазначити, що на даному етапі місце України в системі міжнародних інституцій суттєво змінюється, наша країна починає відігравати дуже важливу роль в глобальних трансформаціях, які вже відбуваються або потреба в яких стала очевидною. Виділимо найсуттєвіші, на нашу думку, впливи України на глобальний світ:

1. Формування нашими дипломатами найбільшої за всі часи глобальної коаліції. Це робить нас найсильнішими та найвпливовішими в історії України.

2. Активізація євроінтеграційних процесів України. У 2022 р. Україна спочатку заповнила та передала керівництву ЄС 1 та 2 частини відповідей на спеціальну анкету-опитувальник, що є обов'язковою умовою для отримання статусу офіційного кандидата на членство в ЄС, а пізніше і подала офіційну заявку на вступ до ЄС.

3. Розвиток співпраці України з організаціями системи ООН. Зокрема Продовольчою і сільськогосподарською організацією ООН (FAO), щодо недопущення глобальної продовольчої кризи та здійснення постачання зерна й іншої продукції АПК з України в країни Африки, Азії, Європи тощо. Вже відправлено більше 12 млн тон зерна в 40 країн світу, зокрема

2,5 млн тон – в найбільшій країні. В межах ініціативи України разом з ООН «Grain from Ukraine» планується відправити до весни 2023 р. 60 суден з зерном.

4. Отримання Україною від міжнародних організацій та окремих країн крайньої потрібної фінансової допомоги, зокрема на подолання бюджетного дефіциту, відновлення економіки, виплати постраждалим від війни.

Література:

1. Укрінформ (2022), "Підсумки саміту G20: спільне комюнке є, але Україні хотілося б іншого", available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3616112-pidsumki-samitu-g20-spilne-komunike-e-ale-ukraini-hotilosa-b-insogo.html> (Accessed 21 Nov 2022)

2. International Monetary Fund (2022), "Annual Report 2022", available at: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2022/downloads/imf-annual-report-2022-russian.pdf> (Accessed 18 Nov 2022)

3. World Bank (2022), "Annual Report 2022", available at: <https://www.worldbank.org/en/about/annual-report> (Accessed 18 Nov 2022)

4. Національний банк України (2022), "Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями", available at: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions> (Accessed 18 Nov 2022)